

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Відокремлений структурний підрозділ «ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

Д.С. Радомська

“ 04 ” 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Електронне врядування
(назва навчальної дисципліни)

освітня
програма
спеціальність

Публічне управління та адміністрування
281 «Публічне управління та адміністрування»

Київ – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Електронне врядування» для студентів ВСП «ІНО КНУБА» освітня програма Публічне управління та адміністрування, спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», 2019. – 24 с.

Розробник: Тіхонова Наталія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та менеджменту Відокремленого структурного підрозділу «Інститут інноваційної освіти Київського національного університету будівництва і архітектури».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту
Протокол від " 02 " 09 2019 року № 4.....

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ д.е.н., доцент І. В. Новикова
(підпис)

" 02 " 09 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітня програма, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
		Рік підготовки:
		3
		Семестр
		6
Загальна кількість годин – 150 год. (5 кредитів ЄКТС)	<u>Освітня програма:</u> Публічне управління та адміністрування <u>Спеціальність:</u> 281 Публічне управління та адміністрування	Лекції
		30 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		-
		Контрольна робота
		1
		Самостійна робота
		90 год.
		Індивідуальна робота студентів під керівництвом викладача:
		-
		Вид контролю:
		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні компетентностей щодо системи електронного врядування з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, задля покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності й процеси формування та прийняття управлінських рішень із застосуванням технологій електронного врядування.

Завдання:

- засвоїти сутність електронного врядування, його засади та концепцію електронного уряду;
- оволодіти технологією впровадження електронного врядування, в тому числі на основі інструментарію проектного менеджменту та управління процесами діяльності;
- набути навички та уміння самостійно аналізувати приклади та досвід застосування технологій електронного врядування, в тому числі віртуальну міську раду та портали надання послуг, електронні управлінські послуги, процеси формування думки та волевиявлень;
- уміти готувати та приймати рішення в умовах електронної демократії.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- методологію проектування, впровадження та наповнення компонента електронного уряду на різних рівнях публічного адміністрування;
- умови професійної діяльності, виходячи з вимог чинного законодавства та з врахуванням зарубіжного досвіду;
- технології критичного аналізу, оцінювання та синтезу складних ідей та прийняття стратегічних рішень на основі цих процесів;
- теоретичні засади щодо надання консультативної допомоги громадянам, представникам органів влади, громадських організацій з питань впровадження демократичного врядування, які відносяться до власної компетенції з використанням технологій електронного врядування та інформаційно- комунікаційної взаємодії.

вміти:

- оцінювати та аналізувати стан електронного урядування;
- застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики;
- оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів;
- дійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- організувати обробку документації з метою здійснення інформаційного забезпечення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, установи або організації засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Концептуальні засади електронного врядування.

1. Поняття «електронний уряд», історія терміну, його взаємозв'язок з поняттям «електронне врядування».
2. Сутність електронної демократії та інформаційного суспільства.
3. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного врядування. Принципи та мета електронного врядування.
4. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування.

Тема 2. Електронне врядування в Україні. Загальні аспекти, моделі та зарубіжний досвід.

1. Етапи впровадження електронного врядування в Україні.
2. Ризики впровадження електронного врядування.
3. Моделі електронного врядування.
4. Головні умови успішного впровадження електронного врядування.
5. Нормативно-правове забезпечення електронного врядування.

Тема 3. Електронна демократія та електронна держава.

1. Електронна демократія: сутність, мета, завдання. Цілі е-демократії.
2. Політичні умови успішного впровадження електронної демократії та електронного врядування.
3. Сектори та інструменти електронної демократії.
4. Електронний парламент.
5. «Цифрова нерівність».

Тема 4. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного врядування.

1. Основи державної політики. Суб'єкти та об'єкти державної політики України.
2. Основи державної політики в сфері електронного врядування.
3. Особливості інформаційно-технологічної інфраструктури як об'єкта державного управління. Концепція та стратегія розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.

Тема 5. Основи системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.

1. Основні системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.
2. Система індикаторів SIBIS.
3. Система індикаторів WSIS. .
4. Основні індекси рівня розвитку інформаційного суспільства. Національна системи індикаторів (індексів) розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Тема 6. Зарубіжний та вітчизняний досвід побудови системи електронного врядування.

1. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду.
2. Елементи електронного уряду. Портал державних послуг – фронт-офіс е-

уряду.

3. Телекомунікаційне середовище (мережева інфраструктура) е-уряду.
4. Системи міжвідомчої електронної взаємодії уряду. Інфраструктура електронної ідентифікації та авторизації.
5. Прикладні системи, що забезпечують окремі е-сервіси та послуги е-уряду.
6. Системи забезпечення прийняття рішень.
7. Впровадження елементів електронного врядування в Україні.

Тема 7. Організаційно-правове забезпечення електронного врядування в Україні. Стандартизація в електронному врядуванні.

1. Національні програми реформ, як складові розбудови сучасної національної системи е-врядування.
2. Концепція інформатизації: нормативно-правове забезпечення.
3. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного врядування в Україні.
4. Сучасні державні проекти з розвитку е-врядування та їх законодавче забезпечення.

Тема 8. Інформаційна інфраструктура електронного врядування. Інформаційні ресурси.

1. Інформаційний простір та інформаційні ресурси.
2. Телекомунікаційні та інформаційно-комунікаційні системи. Заходи щодо розвитку інформаційної інфраструктури.
3. Електронний документообіг. Електронний цифровий підпис.
4. Мережа інтернет як основа електронного врядування. Державна політика у сфері інформації та комунікації.
5. Державна політика та державне управління розвитком електронних інформаційних ресурсів.
6. Стан національних електронних інформаційних ресурсів.

Тема 9. Електронні адміністративні послуги.

1. Електронне врядування, як фактор підвищення якості публічних послуг.
2. Критерії оцінки якості електронних адміністративних послуг.

Тема 10. Інформаційна безпека в електронному врядуванні.

1. Державна політика інформаційної безпеки.
2. Загальна структура нормативно-правової бази забезпечення інформаційної безпеки.
3. Доктрина інформаційної безпеки. Концепція технічного захисту інформації.
4. Стратегія національної безпеки в інформаційній сфері. Основні принципи та задачі захисту інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин			
	заочна форма навчання			
	Усього	в тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	
Тема 1. Концептуальні засади електронного врядування.	15	3	2	10
Тема 2. Електронне врядування в Україні. Загальні аспекти, моделі тазарубіжний досвід.	15	3	2	10
Тема 3. Електронна демократія та електронна держава.	15	3	2	10
Тема 4. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного врядування.	15	3	2	10
Тема 5. Основи системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.	15	3	4	8
Тема 6. Зарубіжний та вітчизняний досвід побудови системи електронного врядування.	15	3	2	10
Тема 7. Організаційно правове забезпечення електронного врядування в Україні. Стандартизація в електронному врядуванні.	15	3	4	8
Тема 8. Інформаційна інфраструктура електронного врядування. Інформаційні ресурси.	15	3	4	8
Тема 9. Електронні адміністративні послуги.	15	3	4	8
Тема 10. Інформаційна безпека в електронному врядуванні.	15	3	4	8
Усього годин:	150	30	30	90

5. Темы практичних занять

Тема 1. Концептуальні засади електронного врядування.

1. Поняття «електронний уряд», історія терміну, його взаємозв'язок з поняттям «електронне врядування».
2. Сутність електронної демократії та інформаційного суспільства.
3. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного врядування. Принципи та мета електронного врядування.
4. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування. Основні цілі та стратегічні завдання електронного врядування.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500 с.
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и

административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.

3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.

4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.

5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.

6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.

7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.

8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 2. Електронне врядування в Україні. Загальні аспекти, моделі та зарубіжний досвід.

Питання для обговорення

1. Етапи впровадження електронного врядування в Україні.
2. Ризики впровадження електронного врядування.
3. Моделі електронного врядування.
4. Головні умови успішного впровадження електронного урядування.
5. Нормативно-правове забезпечення електронного урядування.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500 с.
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 3. Електронна демократія та електронна держава.

Питання для обговорення

1. Електронна демократія: сутність, мета, завдання. Цілі е-демократії.
2. Політичні умови успішного впровадження електронної демократії та електронного врядування.

3. Сектори та інструменти електронної демократії.
4. Електронний парламент.
5. «Цифрова нерівність».

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 4. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного врядування.

Питання для обговорення

1. Основи державної політики. Суб'єкти та об'єкти державної політики України.
2. Основи державної політики в сфері електронного врядування.
3. Особливості інформаційно-технологічної інфраструктури як об'єкта державного управління. Концепція та стратегія розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.

8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 5. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.

Питання для обговорення

1. Основні системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.
2. Система індикаторів SIBIS.
3. Система індикаторів WSIS. .
4. Основні індекси рівня розвитку інформаційного суспільства. Національна системи індикаторів (індексів) розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного врядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного врядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьков. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 6. Зарубіжний та вітчизняний досвід побудови системи електронного врядування.

Питання для обговорення

1. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду.
2. Елементи електронного уряду. Портал державних послуг – фронт-офіс е-уряду.
3. Телекомунікаційне середовище (мережева інфраструктура) е-уряду.
4. Системи міжвідомчої електронної взаємодії уряду. Інфраструктура електронної ідентифікації та авторизації.
5. Прикладні системи, що забезпечують окремі е-сервіси та послуги е-уряду.
6. Системи забезпечення прийняття рішень.
7. Впровадження елементів електронного врядування в Україні.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные

- регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
 4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
 5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
 6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
 7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
 8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 7. Організаційно правове забезпечення електронного врядування в Україні. Стандартизація в електронному врядуванні.

Питання для обговорення

1. Національні програми реформ, як складові розбудови сучасної національної системи е-врядування.
2. Концепція інформатизації: нормативно-правове забезпечення.
3. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного врядування в Україні.
4. Сучасні державні проекти з розвитку е-врядування та їх законодавче забезпечення.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 8. Інформаційна інфраструктура електронного врядування. Інформаційні ресурси.

Питання для обговорення

1. Інформаційний простір та інформаційні ресурси.
2. Телекомунікаційні та інформаційно-комунікаційні системи. Заходи щодо розвитку інформаційної інфраструктури.

3. Електронний документообіг. Електронний цифровий підпис.
4. Мережа інтернет як основа електронного урядування. Державна політика у сфері інформації та комунікації.
5. Державна політика та державне управління розвитком електронних інформаційних ресурсів.
6. Стан національних електронних інформаційних ресурсів.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500 с.
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Тема 9. Електронні адміністративні послуги.

Питання для обговорення

1. Електронне врядування, як фактор підвищення якості публічних послуг.
2. Критерії оцінки якості електронних адміністративних послуг.

Література

9. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
10. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
11. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
12. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
13. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
14. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
15. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
16. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант

UMS, 2002. – 173 с.

Тема 10. Інформаційна безпека в електронному врядуванні.

Питання для обговорення

1. Державна політика інформаційної безпеки.
2. Загальна структура нормативно-правової бази забезпечення інформаційної безпеки.
3. Доктрина інформаційної безпеки. Концепція технічного захисту інформації.
4. Стратегія національної безпеки в інформаційній сфері. Основні принципи та задачі захисту інформації.

Література

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьков. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

6. Самостійна робота студентів

Вимоги до організації самостійної роботи та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних практичних занять, а також самостійне вивчення окремих тем під керівництвом викладача.

Інформаційно-методичним забезпеченням самостійної роботи студентів слугує перелік питань для самостійної підготовки, що передбачені планами семінарських занять, а також список літератури до теми.

Загальною методичною вимогою вивчення курсу є вироблення особистісно-практичного відношення студентів до проблем бізнес-планування на основі осмислення навчальної і наукової літератури. Основною рекомендацією із самостійного одержання і поглиблення знань з дисципліни може слугувати опрацювання та критичне осмислення рекомендованої літератури, насамперед першоджерел, а також підготовка схем і порівняльних таблиць.

Проблемно-пошукові питання до кожної з тем курсу покликані підготувати студента до проведення ним самостійної дослідницької роботи.

Самостійна та індивідуальна робота студентів покликана сприяти досягненню мети, яка поставлена перед курсом. Приступаючи до самостійної роботи, студент має усвідомити мету курсу та ті завдання, які стоять перед ним.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи спрямовані на закріплення навчального матеріалу. Їх виконання передбачає засвоєння основного змісту тем курсу.

Назва тем	годин
Тема 1. Концептуальні засади електронного врядування.	10
Тема 2. Елетронне врядування в Україні. Загальні аспекти, моделі та зарубіжний досвід.	10
Тема 3. Електронна демократія та електронна держава.	10
Тема 4. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного врядування.	10
Тема 5. Основи системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.	8
Тема 6. Зарубіжний та вітчизняний досвід побудови системи електронного врядування.	10
Тема 7. Організаційно правове забезпечення електронного врядування в Україні. Стандартизація в електронному врядуванні.	8
Тема 8. Інформаційна інфраструктура електронного врядування. Інформаційні ресурси.	8
Тема 9. Електронні адміністративні послуги.	8
Тема 10. Інформаційна безпека в електронному врядуванні.	8
Усього годин:	90

7. Тематика контрольних робіт

Варіант 1

1. Електронний уряд і електронне врядування : поняття й сутність. Головні цілі та завдання електронного врядування в Україні.

2. Електронний парламент. Автоматизація процесів функціонування парламенту як пріоритетний напрям електронної демократії. Електронне звернення громадян.

3. Інформаційна безпека в електронному врядуванні. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно- комунікаційних технологій, зокрема електронного врядування. Основні принципи та завдання захисту інформації в електронному врядуванні.

Варіант 2

1. Електронна демократія : поняття і сутність. Які елементи електронної демократії реалізовані на сьогодні в Україні? Які економічні переваги має для суспільства загалом запровадження е-демократії?

2. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування. Національна система індикаторів розвитку інформаційного суспільства в Україні.

3. Основні підходи та моделі побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Елементи електронного уряду.

Варіант 3

1. Поняття інформаційного суспільства. Головні ознаки та особливості сучасного інформаційного суспільства. Головні індекси рівня розвитку інформаційного суспільства.

2. Географічні інформаційні системи (ГІС) в державному управлінні та місцевому самоврядуванні.

3. Економічні аспекти впровадження і функціонування електронного уряду.

Організаційні аспекти впровадження електронного управління. Кадрові аспекти впровадження і функціонування технологій електронного управління.

Варіант 4

1. Теоретичні засади електронного врядування: теорія нового державного менеджменту, теорія політичних мереж.
2. Організаційні та технологічні засади е-урядування. Головні фактори, що перешкоджають запровадженню та розвитку технологій електронного врядування в системі державного управління та місцевого самоврядування.
3. Електронний документообіг як технологічна основа взаємодії органів державної влади й місцевого самоврядування, громадян та бізнесу в умовах електронного врядування. Головні особливості системи ЕДО та вимоги що до них. Законодавство з питань ЕДО.

Варіант 5

1. Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного уряду. Базові нормативно-правові акти у сфері е-управління й інформатизації в Україні.
2. Завдання державної політики у сфері державних електронних інформаційних ресурсів. Бази даних. Відмінні ознаки бази даних. Система управління базами даних. Класифікація баз даних.
3. Електронний цифровий підпис. Засади формування та надання електронного цифрового підпису (ЕЦП). Національна система електронного цифрового підпису, її організаційна структура, функції та завдання суб'єктів Національної системи ЕЦП. Стан та перспективи розвитку Національної системи ЕЦП. Нормативно-правова база з питань ЕЦП.

Варіант 6

1. Зміст етапів становлення електронного врядування в Україні. Пілотний проект поняття та його сутність. Регіональні ініціативи щодо розвитку електронного врядування. Проекти «Електронне село», «Електронне місто», «Електронний регіон» тощо.
2. Вимоги до сучасних систем електронного документообігу. Характеристики та критерії систем електронного документообігу.
3. Єдиний інформаційний простір як сукупність стандартизованих технологій. Принципи сучасної інформаційної геополітики. Напрями розвитку національних інфраструктур і систем.

Варіант 7

1. Базові модулі електронного врядування в західних країнах : G2G – government to government, G2B – government to business, G2C – government to citizens. Моделі електронного урядування.
2. Нормативно-правове забезпечення доступу до публічної інформації в Україні: стан та проблеми. Доступ до публічної інформації як інструмент відкритості влади. Доступ до публічної інформації як важлива складова взаємодії влади та громадськості.
3. Телекомунікаційні й інформаційно-комунікаційні системи. Головні напрями розвитку телекомунікаційних мереж. Інтернет як основа електронного управління.

Варіант 8

1. Оцінка та контроль за діяльністю органів влади та місцевого самоврядування з боку суспільства та бізнесу за допомогою технологій електронного врядування. Участь громадян, громадських організацій та суб'єктів господарювання у формуванні державної політики.
2. Системи електронних платежів. Електронні архіви й управління документами.
Національні облікові системи (реєстри, кадастри).

3. Головні принципи побудови інформаційно-технічної інфраструктури. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ.

Варіант 9

1. Портал державних послуг. Особливості побудови порталів органів влади у світі. Моделі побудови порталів органів влади.

2. Нормативне забезпечення комплексного захисту інформації в інформаційних системах. Базова термінологія систем захисту інформації. Головні принципи і концептуальні засади організації забезпечення технічного захисту інформації в Україні.

3. Роль інформації в державному управлінні та місцевому самоврядуванні. Інформаційно-аналітична діяльність. Методологія, технологія та організація процесу інформаційно-аналітичної діяльності.

Варіант 10

1. Інформаційний простір: поняття й основні компоненти. Технологічна основа інформаційної інфраструктури системи електронного уряду, її складові.

2. Досвід Великобританії, США, Канади та ЄС щодо побудови порталів органів влади.

3. Інформаційна безпека в системі електронного врядування. Державна політика інформаційної безпеки. Сутність поняття «інформаційна безпека». Об'єкт інформаційної безпеки. Чинники закони та підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють питання інформаційної безпеки.

Варіант 11

1. Електронні адміністративні послуги: базові поняття, сутність. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади.

2. Головні завдання нормативно-правового регулювання е-врядування. Сфери нормативно-правового регулювання в е-врядуванні. Чинні нормативно-правові акти щодо регулювання е-врядування в Україні.

3. Аналітичні документи, що застосовуються в публічному управлінні. Національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів.

Варіант 12

1. Головні принципи гарантування інформаційної безпеки. Завдання захисту інформації. Напрями інформаційної безпеки.

2. Адміністративна послуга: поняття, головні ознаки, принципи надання, різновиди. Досвід провідних країн світу щодо впровадження адміністративних послуг. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу.

3. Упровадження елементів електронного управління в Україні. Інтеграція і стандартизація міжгалузевих інформаційних систем. Упровадження ефективних відомчих інформаційних систем.

Варіант 13

1. Електронний документообіг як основа діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Електронний документ. Технологія електронного документообігу. Закон України «Про електронний документ і електронний документообіг», його сутність.

2. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту.

3. Захист персональних даних в Україні: стан та перспективи. Відповідальність за порушення права на доступ до інформації в Україні. Перспективи правового регулювання в інформаційній сфері України.

Варіант 14

1. Електронний цифровий підпис. Національна система електронного цифрового підпису. Механізм електронного цифрового підпису.

2. Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного врядування. Основні причини виникнення цифрової нерівності в суспільстві. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

3. Електронне врядування та протидія корупції. Електронна участь громадян у процесі прийняття державних рішень.

Варіант 15

1. Державна політика та державне управління з питань електронних інформаційних ресурсів. Стан національних електронних інформаційних ресурсів в Україні та тенденції їхнього розвитку.

2. Електронні вибори як елемент представницької демократії. Упровадження порталів для інтерактивного голосування з інформацією про партійні програми та дискусійними форумами. Електронне голосування як засіб зміцнення демократії. Переваги та недоліки електронного голосування.

3. Етапи побудови порталу органу державної влади. Поняття й класифікація порталів. Структура порталу органу державної влади. Основні функції порталу органу державної влади.

Варіант 16

1. Базові підходи й моделі побудови електронного уряду.

2. Державна (національна) інформаційна політика, її мета, зміст, основні завдання. Головні функції державного управління та місцевого самоврядування за умов електронного врядування, їх характеристика, умови забезпечення виконання та структура.

3. Електронний парламент. Автоматизація процесів функціонування парламенту як пріоритетний напрям електронної демократії. Електронне звернення громадян.

Варіант 17

1. Інформаційно-технологічна інфраструктура, характеристика її складових.

2. Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян. Електронні ідентифікаційні карти. Застосування електронного цифрового підпису. Унікальні персональні номери як засіб ідентифікації громадян. Електронні паспорти.

3. Обов'язкові умови створення е-урядування. Інтегровані кількісні та якісні оцінки е-урядування в країні. Органи державної влади, що забезпечують загальну координацію політики та практичної діяльності на стратегічному рівні сфері ІКТ й е-врядування в Україні.

Варіант 18

1. Інформаційні ресурси органів державної влади та місцевого самоврядування. Головні завдання управління інформаційними ресурсами.

2. Портали – базова інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Особливості побудови порталів органів влади у світі.

3. Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного урядування. Головні причини виникнення цифрової нерівності в суспільстві. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

Варіант 19

1. Глобальні комп'ютерні мережі: базові поняття, принципи функціонування. Пошукові системи.

2. Класифікація електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів

державної влади та місцевого самоврядування.

3. Вихідні фактори формування та змінювання змісту функцій державного управління та місцевого самоврядування під час електронного урядування. Модель та стратегії державного управління в умовах інформаційного суспільства та електронного урядування. Передумови та проблеми впровадження електронного урядування.

Варіант 20

1. Головні функції інтернет-порталу органу державного управління. Структура порталу.

2. Електронні адміністративні послуги. Досвід провідних країн світу щодо впровадження адміністративних послуг. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського Союзу.

3. Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян. Електронні ідентифікаційні карти. Застосування електронного цифрового підпису. Унікальні персональні номери як засіб ідентифікації громадян. Електронні паспорти. Прикладні системи, що забезпечують окремі сервіси та послуги е-уряду.

Контрольна робота є не лише важливою формою поточного та підсумкового контролю успішності студентів (своєрідним письмовим іспитом), але й ефективним засобом вивчення матеріалу курсу, систематизації набутих знань. Підготовка контрольної роботи дає змогу отримати важливий досвід самостійної роботи з навчальною, методичною та спеціально науковою літературою, апробувати важливість теоретичних знань та практичних навичок в ході вирішення конкретних теоретичних і практичних завдань.

В ієрархії академічних робіт важливість контрольних подекуди незаслужено применшується, відсувається на другорядні позиції. Втім, за ступенем складності, контрольні роботи, часто переважають курсові, особливо, якщо контрольну роботу належить писати безпосередньо на занятті (семінарському чи заліковому). Адже, студенту доводиться працювати цілком самостійно без можливості отримати допомогу від викладача у вигляді уточнюючого питання чи репліки-підказки. І це за умови прискіпливої уваги до деталей і величезному значенні, яке завжди надається писаному тексту!

Втім, в центрі нашої уваги постануть контрольні роботи іншого типу – ті, що пишуться вдома на задалегідь визначену тему.

Переважно такий вид робіт виконується студентами-заочниками, але не тільки, адже окремі курси та спецкурси які вивчаються студентами стаціонарної форми навчання також завершуються контрольною роботою як підсумковою формою контролю.

Для успішного виконання контрольної роботи належить дотримуватися наступних принципів:

По-перше, контрольна робота повинна бути виконана самостійно, на основі глибокого та усебічного вивчення рекомендованої літератури. На жаль, окремі студенти замість самостійного вивчення та викладу теми копіюють контрольні роботи, виконані іншими студентами або механічно переписують відповідні розділи підручників та навчальних посібників. Навчальна користь від такої роботи мінімальна, а тому, таку роботу не буде зараховано!

По-друге, в ході розробки теми і виконання поставлених завдань важливо продемонструвати глибокі знання та розуміння основних питань теми. При цьому студент повинен відбирати найбільш важливий матеріал, весь час тримаючись теми, водночас, належить позбавлятися як непотрібних деталей так і стерегтися загубити зв'язок з темою, віддалившись від неї в тексті дослідження.

По-третє, положення контрольної роботи належить розкривати на високому теоретичному рівні: усі ключові поняття та категорії потрібно супроводити визначенням; методи дослідження в тексті контрольної роботи визначати не обов'язково, але бути послідовним в питаннях обраної дослідницької стратегії необхідно; кожне хоч скільки-

небудь суперечливе твердження потрібно підкріплювати фактами, статистичними даними або посиланням на авторитетні джерела.

По-четверте, викладати матеріал в контрольній роботі потрібно логічно виважено та послідовно, уникаючи повторення, необґрунтованих пропусків матеріалу.

По-п'яте, в кінці кожного розкритого питання та роботи загалом належить робити висновки та узагальнення.

Окрім змісту контрольної роботи потрібно бути уважним щодо правил її оформлення. Дотримання цих вимог є не простою формальністю, а свідченням наукової культури автора, важливої наукової етики та трудової дисципліни, виявом поваги до всіх, хто буде знайомитися із текстом дослідження!

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

Обсяг контрольної роботи повинен становити друкованого тексту 20-30 сторінок. Текст друкують з однієї сторони стандартного аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм); комп'ютерний набір – 14 кегль, 1,5 інтервали, шрифт Times New Roman; розмір берегів (полів): ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Структура роботи:

- **Титульний аркуш**
- **План (зміст)**
- **Вступ**
- **Основна частина**
- **Висновки**
- **Список літератури.**

У плані вказуються назви всіх структурних елементів. При цьому, «план», «вступ», «висновки» не мають порядкового номера; у плані не вживається термін «основна частина», вказуються лише назви розділів та їх порядковий номер.

Вступ має на своїй меті зорієнтувати читача в подальшому викладі матеріалу. Тут аргументується актуальність дослідження, констатується, що зроблено у даній сфері попередниками, формулюються мета та завдання роботи, перераховуються положення, які будуть обґрунтовані. Обсяг вступу – 1-2 сторінки.

Основна частина може мати один або декілька розділів, в яких осмислено і логічно викладено головні положення й ідеї, що містяться у вивченій літературі. У тексті обов'язкові посилання на першоджерела. Важливо прослідкувати, щоб основна частина не мала форми монологу. Аргументуючи власну позицію, потрібно аналізувати і оцінювати позиції різних дослідників, з чимось погоджуватися, щось заперечувати, дещо спростовувати. Установка на діалог дозволить уникнути некритичного запозичення матеріалу з чужих праць - компіляції. Виклад матеріалу основній частині здійснюється згідно з планом. План основної частини може бути складений з використанням різних методів угруповання матеріалу: класифікації (емпіричні дослідження), типології (теоретичні дослідження), періодизації (історичні дослідження).

Висновки містить головні підсумки з тексту основної частини, наголошується, як виконані завдання і чи досягнуті цілі, сформульовані у вступі. Обсяг висновків – 1,5 – 2 сторінки.

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її.

Репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком.

Проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення).

Частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів).

Дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висувуючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

Інформаційно-повідомляючий метод викладання і виконавчий метод учіння. Передбачають викладання навчального матеріалу без докладного пояснення, узагальнення й систематизації, а студенти — заучують його без достатнього аналізу та осмислення;

Пояснювальний метод викладання і репродуктивний метод учіння. Викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння студентами (студенти засвоюють матеріал на рівні розуміння і запам'ятовування);

Інструктивно-практичний метод викладання і продуктивно-практичний метод учіння. Викладач інструктує студентів словесними, наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії; студенти за допомогою вправ відшліфовують різні уміння і навички.

Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння. Викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину — через проблемні завдання; студенти засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу.

Спонукальний метод навчання і пошуковий метод. Викладач ставить перед студентами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність; студенти самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення консультацій, опитуванням на семінарських (практичних) заняттях.

Засобом підсумкового контролю є залік.

10. Розподіл балів, які студенти отримують студенти

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. Результати роботи студентів на лекціях;
2. Результати роботи студентів на практичних заняттях;
3. Якість виконання контрольної роботи.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота студентів на лекціях

Максимальна кількість балів за роботу на лекціях дорівнює:

10 балів × 3 лекцій = 30 балів.

Критерії оцінювання:

10 – студент уважно слухає викладача і ретельно конспектує теоретичний матеріал;

5 – студент присутній на занятті, але не уважно слухає викладача, неохайно конспектує теоретичний матеріал;

0 – відсутність на лекційному занятті.

2. Робота студентів на практичних заняттях

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює: $15 \text{ балів} \times 2 \text{ п. з.} = 30 \text{ балів}$

Критерії оцінювання:

15 – ґрунтовна відповідь, відображення власної позиції, активна участь у дискусіях;

10 – правильна відповідь, активна участь у дискусіях;

5 – відповідь неточна або неповна, пасивна участь у дискусіях;

0 – відсутність на практичному занятті.

3. Контрольна робота

Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи дорівнює = 40 балів.

Критерії оцінювання:

40 – правильна відповідь;

20-39 – відповідь неточна або неповна;

10-19 – відповідь неточна або неповна;

0 – відповідь неправильна або відсутня

Розрахунок шкали (R) рейтингу

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R C = 10 \times 3 + 15 \times 2 + 40 = 100 \text{ балів}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає $R = R C = 100$ балів.

Студенти, які набрали протягом семестру рейтинг з кредитного модуля менше $0,6R$ зобов'язані виконувати залікову контрольну роботу.

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($0,6R$) мають можливості:

а) отримати залікову оцінку (залік) так званим автоматом; відповідно до набраного рейтингу;

б) виконувати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки. При цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Критерії підсумкового оцінювання

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	Відмінно (A)	Відмінно	Зараховано
82-89	Дуже добре (B)	Добре	
74-81	Добре (C)		
64-73	Задовільно (D)	Задовільно	Не зараховано
60-63	Достатньо (E)		
35-59	Незадовільно (FX)	Незадовільно	
1-34	Неприйнятно (F)		

11. Методичне забезпечення

Робоча програма (розглянута та схвалена на засіданні кафедри). Плани занять, конспект лекцій. Перелік основної та додаткової літератури. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо. Методичні розробки для проведення окремих занять.

12. Рекомендована література

Базова

1. Асеев Г. Г. Электронный документооборот : учебник / Г. Г. Асеев. - К. : Кондор, 2007. – 500 с.
2. Данилин А. В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре "электронного правительства" / А. В. Данилин. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 336 с.
3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. - К. : ЦНЛ, 2006. - 175 с.
4. Електронне врядування : метод. рек. / уклад. С. А. Чукут. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 46 с.
5. Клименко І. В. Технології електронного урядування / І. В. Клименко, К. О. Линьок. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.
6. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу : навч. посібн. / О. Матвієнко, М. Цивін. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.
7. Система електронного документообігу в державному управлінні : навч.-метод. посіб. / укл. : І. В. Клименко, К. О. Линьов. - К. : НАДУ, 2006. - 31 с.
8. Шевчук О. Б. Електронний уряд / О. Б. Шевчук, О. П. Голобуцький. – К. : Атлант UMS, 2002. – 173 с.

Допоміжна

1. Денисова И. П. Социальная политика : учебник / И. П. Денисова, Л. Р. Клиновенко. – М. : Феникс, 2009. – 352 с.
2. Діденко А. Н. Сучасне діловодство : навч. посібн. / А. Н. Діденко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Либідь, 2000. – 384 с.
3. Електронна демократія: сподівання та проблеми / Дж. Кедді, К. Вергез; [пер. з англ. С. Соколик, О. Орель, К. Гомма]. – К. : Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2009. – 164 с.
4. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики : навч. посібн. / В. Д. Павловський, Р. А. Калюжний, В. С. Цимбалюк та ін. ; за заг. ред. М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного. – К. : МАУП, 2003. – 336 с.
5. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукут. – К. : Знання, 2008. – 665 с.
6. Про адміністративні послуги [Електронний ресурс] : Закон України від 6 верес. 2012 р. // Офіц. Вісн. України – 2012. – № 76. – Ст. 3067. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17_219
7. Про додаткові заходи по забезпеченню відкритості в діяльності органів державної влади [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 1 серп. 2002 р. № 683/2002 // Голос України. – 2002. – № 141. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/683/2002>
8. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 трав. 2003 р.
9. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851 // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
10. Про затвердження заходів з реалізації Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 груд. 2003 р. № 828-р. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua
11. Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних

- послуг [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 27 січ. 2010 р. № 66
- // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 6. – Ст. 260. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/66-2010-п>
12. Про затвердження Методичних рекомендації щодо розроблення стандартів надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] : Наказ М-ва економіки України від 12 лип. 2007 р. № 219 – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0219665-07>
 13. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 берез. 2004 р. № 326. // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 11. – Ст. 665.
 14. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг : Постанова Каб. Міністрів України від 3 січ. 2013 р. № 13 // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 4. – Ст. 109.
 15. Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг : Постанова Каб. Міністрів України від 30 січ. 2013 р. № 57 // Уряд. кур'єр. – 2013. – № 23.
 16. Про затвердження Порядку інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади та Порядку функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : Наказ Держ. ком. інформ. політики, телебачення та радіомовлення України, Держ. ком. зв'язку та інформатизації України від 25 листоп. 2002 р. № 327/225 // Офіц. вісн. України. – 2002 – № 2. – Ст. 49. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1021-02>
 17. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 5 лип. 1994 р. № 80/94-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286.
 18. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 21. – Ст. 943. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/810/98>
 19. Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 29 серп. 2002 р. № 1302 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 36. – Ст. 1700. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1302-2002-п>
 20. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний уряд” [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 24 лют. 2003 р. № 208
- // Офіц. вісн. України. – 2003. – Ст.378. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-п>
21. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. // Відом. Верхов.
 22. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг 31. Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

Інформаційні ресурси

1. Асамблея європейських регіонів. Офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.aer.eu/en/home.html>.
2. Василенко И. А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия [Электрон- ный ресурс] /

- И. А. Василенко. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Vasil/index.php.
3. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів.
 4. Директива 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13.12.1999 р. "Про систему електронних підписів, що застосовується в межах Співтовариства" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_240.
 5. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Konceptsiya_reform_pabl_admin_2.doc.
 6. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
 7. Корнєєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнєєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.
 8. Несторенко О. Інформаційне суспільство, електронна Україна та геоінформаційні технології [Електронний ресурс] / О. Несторенко. – Режим доступу : http://www.ecomm.kiev.ua/gis/gis_usage.
 9. Офіційний веб-сайт Фонду ефективного управління. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.
 10. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления. Опыт стран СНГ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.microsoft.com/rus/government>.
 11. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления. Опыт зарубежных стран [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.microsoft.com/rus/government>.
 12. Показатели раздела "Электронное Правительство – eGovernment" для мониторинга инициативы ЕС "Электронная Европа – eEurope" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.europa.eu.int/information_society/eeurope/action_plan/pdf/egovindicators.pdf.
 13. Про електронний цифровий підпис : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-ukraine.org.ua/index.php?mod=pidpis>.
 14. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-ukraine.org.ua>.
 15. Про поліпшення картографічного забезпечення державних та інших потреб в Україні : Указ Президента України № 575/2001 від 01.08.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
 16. Ресурсний центр розвитку громадських організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://issuu.com/gurtrc/docs>.
 17. Інформаційні матеріали сайту представництва ООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.kiev.ua/ua/undp/arias/project.php?id=31>.
 18. Інформаційні матеріали сайту "Електронна Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-ukraine.org.ua>.